



Folketingets Finansudvalg
Christiansborg

21. februar 2019

Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 603 (Alm. del) af 10. september 2018 stillet efter ønske fra Martin Lidegaard (RV)

Spørgsmål

Vil ministeren oplyse hvor mange timer følgende grupper i gennemsnit har arbejdet i løbet af deres arbejdsliv inden de varigt trækker sig tilbage fra arbejdsmarkedet, og endvidere oplyse hvor stor en andel er disse personer i forhold til deres respektive grupper? Svaret ønskes opstillet i tabelform. De ønskede grupper er:

- Ufaglærte
- Faglærte
- Kort videregående uddannelse
- Mellemlang videregående uddannelse
- Lang videregående uddannelse

Svar

Der foreligger ikke fuldt dækkende registreringer af den enkeltes beskæftigelsesomfang i gennem arbejdslivet. Det er således forbundet med usikkerhed at lave opgørelser over det gennemsnitlige arbejdsomfang igennem arbejdslivet for personer, der trækker sig permanent tilbage fra arbejdsmarkedet. Det skyldes blandt andet, at der især for 2007 er upræcise oplysninger om årligt arbejdsomfang for lønmodtagere, og at der ikke foreligger oplysninger om selvstændiges arbejdsomfang. Dertil kommer, at arbejde i udlandet heller ikke indgår i opgørelsen.

Selvom opgørelser af arbejdsomfanget gennem livet er forbundet med usikkerhed, kan der med det foreliggende registergrundlag udarbejdes statistiske opgørelser, som illustrerer forskelle i længden af arbejdsliv mellem fx uddannelsesgrupper for personer, der trækker sig permanent tilbage fra arbejdsmarkedet. Opgørelsesmetoden tager bl.a. udgangspunkt i registrerede ATP-indbetalinger for lønmodtagere, som groft kan omregnes til et arbejdsomfang gennem livet, *jf. boks 1 for en beskrivelse af opgørelsesmetoden*.

Med den anvendte metode har personer, der trækker sig permanent tilbage fra arbejdsmarkedet i løbet af 2017 i gennemsnit været 32,1 år i beskæftigelse i gennem arbejdslivet, når der er omregnet til fuldtidsår, *jf. tabel 1*. I denne opgørelse er der set bort fra personer, som trækker sig tilbage fra arbejdsmarkedet før det fyldte 30. år. De beregnede gennemsnitlige antal fuldtidsår på arbejdsmarkedet inden overgang til enten førtidspension, efterløn eller folkepension tager derfor ud-

gangspunkt i personer som har trukket sig tilbage med en alder på mellem 30 og 75 år.

Tabel 1

Gennemsnitligt arbejdsomfang gennem arbejdslivet for personer, der trækker sig permanent tilbage fra arbejdsmarkedet i 2017

	Gennemsnitligt arbejdsomfang i arbejdslivet		
	Mænd	Kvinder	I alt
	----- År (omregnet til fuldtid) -----		
Ufaglært	29,9	26,0	27,9
Faglært	36,2	31,0	34,1
Kort videregående uddannelse	35,3	32,3	34,0
Mellemlang videregående uddannelse	35,2	32,9	33,7
Lang videregående uddannelse	33,8	30,0	32,4
I alt	34,1	30,0	32,1

Anm.: Omfatter alene personer født i Danmark, *jf. boks 1*. Arbejdsomfanget er opgjort ultimo 2016 for personer i alderen 30-75 år, der i løbet af 2017 overgår til enten førtidspension, efterløn eller folkepension. De beregnede gennemsnit er påvirket af forskelle i aldersfordelingen mellem uddannelsesgrupperne. Ufaglærte omfatter personer med grundskole og gymnasiale uddannelser samt personer med uoplyst uddannelse.

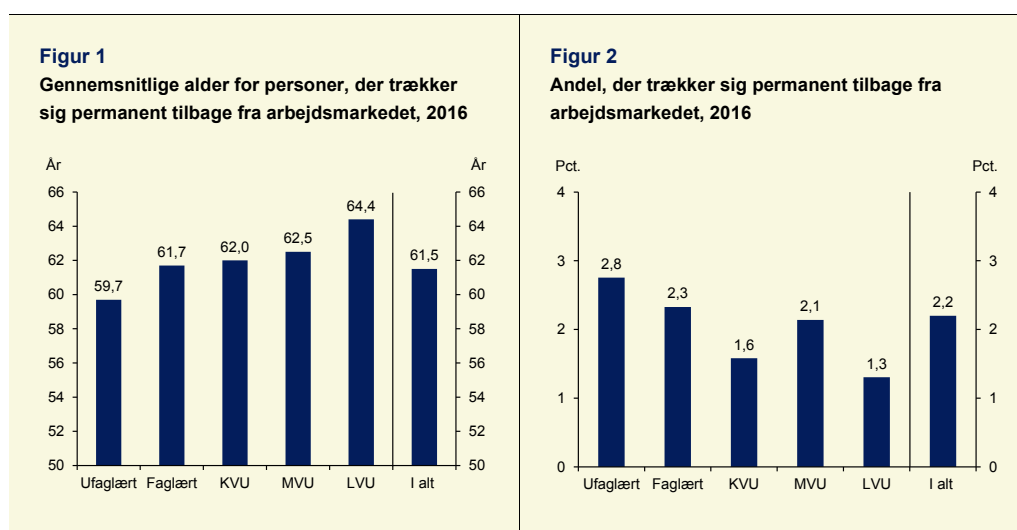
Kilde: Egne beregninger på baggrund af lovmodellens datagrundlag.

På tværs af uddannelsesgrupper er der forskelle i det gennemsnitlige arbejdsomfang i arbejdslivet for personer, der trækker sig permanent tilbage fra arbejdsmarkedet. For eksempel har ufaglærte ved tilbagetrækning i gennemsnit arbejdet 27,9 år, mens faglærte har arbejdet 34,1 år (omregnet til fuldtid). Denne forskel afspejler blandt andet, at den gennemsnitlige tilbagetrækningsalder er lavere for ufaglærte end blandt faglærte – blandt andet fordi forholdsmæssigt flere ufaglærte overgår til førtidspension før 60-årsalderen, *jf. figur 1*. Forskellene afspejler også, at faglærte typisk har en mere fast og stabil tilknytning til arbejdsmarkedet sammenlignet med ufaglærte.

Selv om personer med videregående uddannelser i gennemsnit har en lidt højere tilbagetrækningsalder end faglærte (*jf. figur 1*) er det gennemsnitlige akkumulerede arbejdsomfang gennem livet lidt lavere for personer med videregående uddannelser sammenlignet med faglærte. Det afspejler formentlig, at arbejdsomfanget i de unge år typisk er lavere blandt personer med videregående uddannelse på grund af længere studietid (og mindre arbejdsomfang under uddannelsen) sammenlignet med faglærte.

Der er ligeledes forskelle mellem mænd og kvinder i det gennemsnitlige arbejdsomfang ved tilbagetrækning. Ifølge opgørelsen har kvinder i gennemsnit arbejdet ca. 4 fuldtidsår mindre end mænd i gennem arbejdslivet. Denne forskel kan både afspejle betydningen af barselsperioder, og at kvinder i højere grad end mænd vælger deltidsbeskæftigelse. Dertil kommer, at tilbagetrækningsalderen er lavere for kvinder end for mænd.

Personer, der trækker sig permanent tilbage fra arbejdsmarkedet i 2017 udgør omkring 2,2 pct. af gruppen af 30-75-årige, der ved udgangen af 2016 ikke havde trukket sig permanent tilbage fra arbejdsmarkedet (dvs. hverken modtog førtidspension, efterløn eller folkepension), jf. figur 2. Denne andel varierer på tværs af uddannelsesgrupper blandt andet som følge af forskelle i tilbagetrækningsalder og forskelle i aldersfordeling mellem uddannelsesgrupperne. Den relativt lave andel af personer med lang videregående uddannelse, som trækker sig tilbage hænger således sammen med at andelen af unge med lange videregående uddannelser er forholdsvis høj, fordi der i de senere år er sket en markant stigning i antallet, der afslutter en lang videregående uddannelse¹.



Anm.: Se anmærkning til tabel 1.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af lovmodellens datagrundlag.

I forbindelse med tidligere politiske drøftelser, om ændringer i efterløns- og folkepensionsalder, er det blevet foreslået at undersøge muligheden for at differentiere pensionsalderen efter fx længden af arbejdslivet. Som nævnt ovenfor foreligger der på nuværende tidspunkt ikke et fuldt dækkende datagrundlag til at lave en præcis opgørelse af den enkeltes samlede beskæftigelsesomfang igennem hele arbejdslivet.

Selvom der ovenfor er lavet en opgørelse af det gennemsnitlige arbejdsomfang for personer, der trækker sig permanent tilbage fra arbejdsmarkedet, er det således ikke ensbetydende med, at der foreligger et tilstrækkeligt grundlag til fastsættelse af individuelle efterløns- og folkepensionsalder på baggrund af antal år på arbejdsmarkedet.

¹ Forhøjelsen af efterlønsalderen fra 61 til 61½ år pr. 1. januar 2017 bidrager til reducerer antallet, der overgår til efterløn i 2017 og bidrager dermed til, at den beregnede andel, der trækker sig tilbage bliver lavere end i et "normalår" uden forhøjelse af efterlønsalderen.

Boks 1**Datamæssige begrænsninger ved opgørelse af antal års beskæftigelse**

Til beregning af antal års beskæftigelse for personer, der permanent trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet, er anvendt oplysninger om lønmodtageres beskæftigelsesomfang (fortrinsvis vurderet ud fra ATP-indbetalinger) samt oplysninger om beskæftigelse som selvstændig erhvervsdrivende. Hver af disse er behæftet med registreringsmæssige usikkerheder.

Lønmodtageres beskæftigelsesomfang

Lønmodtageres beskæftigelsesomfang er i perioden frem til 2007 beregnet på baggrund af indbetalinger til ATP. Det indebærer en vis usikkerhed bl.a. fordi personer, der arbejder under 9 timer om ugen, som udgangspunkt ikke indbetaler ATP, og at alle personer med en ugentlig arbejdstid på mindst 27 timer betaler fuld ATP, og dermed medregnes som fuldtidsbeskæftigede. Fra og med 2008 er lønmodtageres beskæftigelsesomfang baseret på timeregistreringer i Danmarks Statistiks register over beskæftigede lønmodtagere.

Selvstændige

Personer, der står registreret som selvstændige i henhold til den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik fra Danmarks Statistik, indgår som fuldtidsbeskæftigede i hele året. Det bidrager til at overvurdere beskæftigelsesomfanget, fordi det reelle arbejdsomfang kan være lavere. Denne registrering er ikke tilgængelig før 1980, hvorfor beskæftigelse som selvstændig erhvervsdrivende i disse år ikke indgår i opgørelsen.

Baseret på disse oplysninger der hvert år beregnet en "fuldtidsgrad" på arbejdsmarkedet, som maksimalt kan antage værdien én. Personer, der fx arbejder mere end fuldtid i et givet år – fx ved bijob – indgår således "kun" som fuldtidsbeskæftiget. I opgørelsen er kun medtaget beskæftigelsesomfang i Danmark. Eventuel erhvervs erfaring fra udlandet indgår således ikke.

I opgørelsen er kun medtaget personer født i Danmark.

Med venlig hilsen

Kristian Jensen
Finansminister